

Т.О. Тарасова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

М.Л. Мусеїблі, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Формування ринкових відносин зумовило впровадження нового підходу до економічного аналізу, зокрема його змісту і призначення. За суб'єктами проведення внутрішній аналіз поділяється на управлінський та фінансовий. Внутрішній управлінський аналіз базується на даних управлінського обліку і забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Особливостями такого аналізу є: призначення результатів методики аналізу; комплексність аналізу; інтеграція обліку, аналізу з метою прийняття рішень; закритість результатів аналізу з метою збереження комерційної таємниці.

Фінансово економічний аналіз забезпечує об'єктивну та достовірну оцінку фінансового стану підприємства, його прибутків чи збитків. При цьому аналітика може цікавити як поточний фінансовий стан підприємства, так і прогнозний стан на найближчу чи більш віддалену перспективу.

Методика фінансового аналізу охоплює три основні напрями: аналіз фінансових результатів діяльності підприємства; аналіз фінансового стану; аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності. Такий аналіз проводять за сукупністю показників, які характеризують наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів. При проведенні аналізу доцільно враховувати фактори: ефективність застосовуваних методів планування, достовірність даних бухгалтерської звітності, використання різних методів обліку (облікової політики), рівень диверсифікованості діяльності інших підприємств, статичність використовуваних коефіцієнтів.

Система інформаційного забезпечення аналізу базується на наступних складових: перелік інформаційних одиниць або інформаційних сукупностей показників чи документів, необхідних для вирішення завдань аналізу (склад інформації); структура інформації, закономірності її формування та використання; визначення потоків інформації, побудова схем документообігу та інформаційних моделей.

Формування масивів економічної інформації має ґрунтуватися на певних принципах. До них належать: виявлення інформаційних потреб і способів найефективнішого їх задоволення; об'єктивність відображення процесів виробництва та реалізації продукції, використання виробничих та фінансових ресурсів; єдність інформації, що надходить з різних джерел, виключення дублювання первинної інформації; оперативність інформації, що забезпечується впровадженням методів дистанційної передачі даних; обмеження обсягу первинної інформації та підвищення ефективності її використання.

Оцінка фінансового стану господарської діяльності підприємств передбачає використання планової, фінансової та нефінансової інформації. В економічному аналізі використовують планову інформацію, яка міститься у перспективних, поточних і оперативних планах діяльності підприємства та його окремих структурних підрозділів. Перспективні плани (програми) розробляють підприємства для окремих напрямів діяльності та розвитку. Фінансова інформація формується за даними бухгалтерського обліку і охоплює первинні дані та звітність підприємства.

Основним джерелом зовнішнього і внутрішнього аналізу є фінансова звітність підприємства, яка містить інформацію про фінансово-економічний стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Звітність, ґрунтуючись на даних бухгалтерського обліку як системи суцільного, неперервного та документального оформлення господарських процесів, впорядкованого узагальнення інформації про стан майна і зобов'язань підприємства, відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозуючи напрями підвищення ефективності і сприяє виробленню й прийняттю необхідних управлінських рішень. В процесі оцінки фінансового стану підприємства, особливо в разі необхідності з'ясування причин тих або інших явищ і процесів, нерідко використовують так звану нефінансову інформацію – інформаційні дані, які не передбачені встановленими формами обліку або звітності. Джерелами інформації є: протоколи зборів трудового колективу, виробничих нарад, профспілкових та інших громадських організацій; матеріали преси; листування з вищими органами управління, замовниками, субпідрядниками, постачальниками, фінансовими організаціями; правові матеріали (договори, рішення господарського суду) тощо. Перелічені види інформації відіграють різну роль у процесі оцінки фінансового стану підприємства, доповнюючи і деталізуючи його результати.